

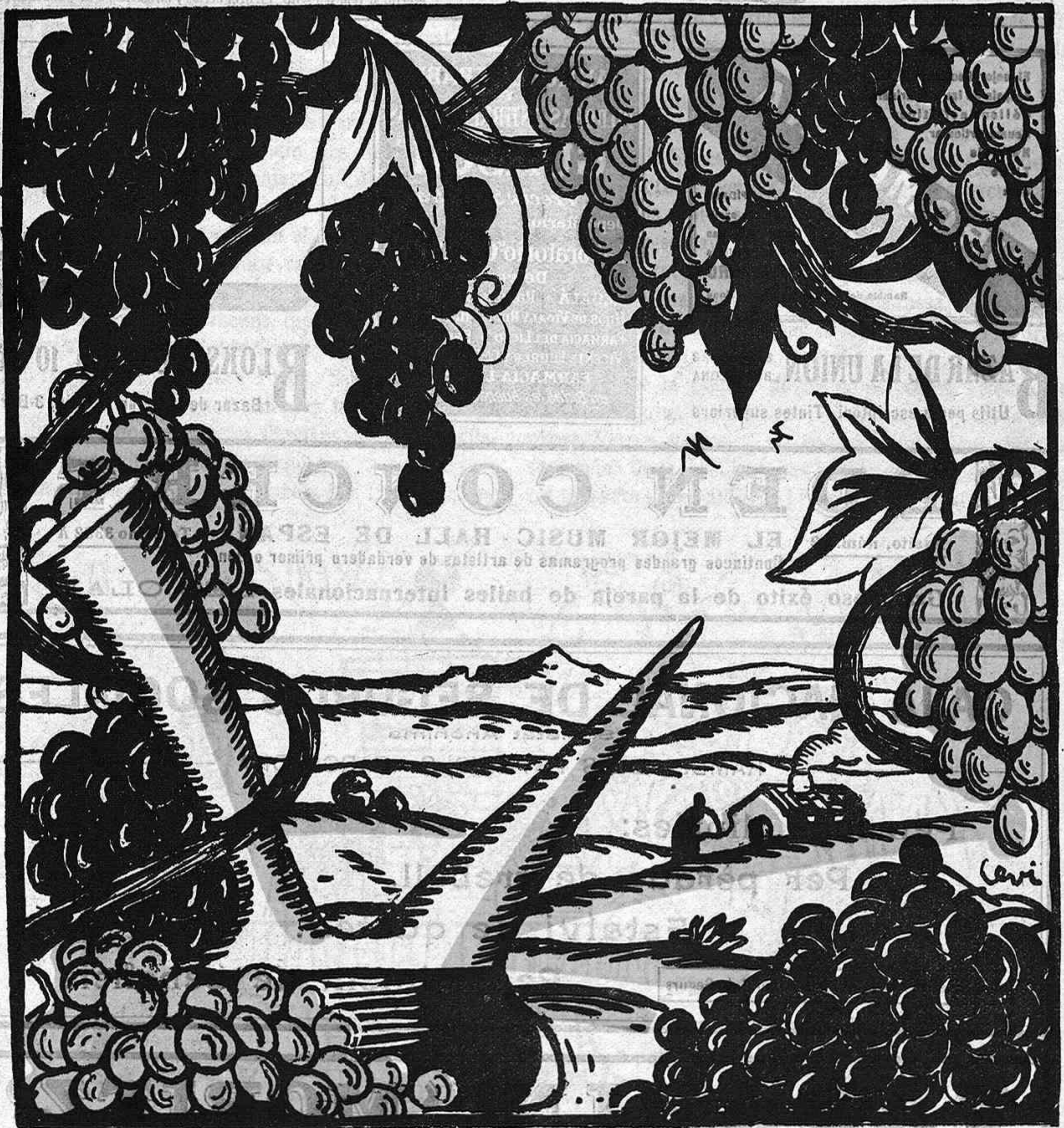
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

ANY XL :: NÚM. 2071

15 cèntims = Atrassats 30

BARCELONA 6 SETEMBRE DE 1918

BENEIT SETEMBRE!

Si els primerencs són aixís,
què tal serà la collita!...

Perfumes i Locions de MYRURGIA

Calvicies - Caspa - Caída del CABELLO

CAPILAR AMERICANO

del famoso especialista Dr. MEZQUIDA. — ¡Éxito grandioso! — Tratamiento médico. «American Clínica», Plaza Buensuceso, 2, pral., BARCELONA. — Limpio. Agradable. Higiénico. Informes gratis por escrito si remiten sello. En droguerías y farmacias, 6'50 pesetas frasco

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

L. AMBIOTTE HERMANOS
Sintomas: Urotopina - Hexametileno Ioduro - Farmacia

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTIGUO JARABE Y PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS "GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositario:
Laboratorio "GUASCH"

De venta:
SEGALÁ · Rambla San José, 14.
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

Antoni López
Impressor

Impressions comercials
Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
Telèfon 4115 A

BAZAR DE LA UNION

8, UNIÓN, 8 BARCELONA

Utils per a escriptori - Tintes superiors

BLOKS NOTES a 10 cènts.

Bazar de la Unión Unió, 3-Barcelona

EDEN CONCERT

Asalto, núm. 12 EL MEJOR MUSIC-HALL DE ESPAÑA Teléfono 3332 A

Continuos grandes programas de artistas de verdadero primer orden

Grandioso éxito de la pareja de bailes internacionales LES OLAF

CAJA NACIONAL DE SEGUROS SOCIALES

Societat Anònima

RAMBLA DELS ESTUDIS, 8. - BARCELONA

Pensions diaries:
Per pèrdua de treball.
Estalvi de quotes.
Repartiment de beneficis.

Autoritzat per la Comisaria General de Segurs

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

Plaça Sepúlveda, 183 ; Telèfon 2044 A

CRONICA

LA POESIA A SITGES

Si els poetes de Catalunya tinguessin us d'uniforme, el passat diumenge, hauria semblat que a Sitges hi havia revista general de poetes. Allí En Carner, amb el seu coll un pam més alt que els dels altres homes; En López Picó, amb el seu posat d'home que viu en les estrelles; En Sagarra, brandant el còs amb una laxitud oriental, les espatlles una mica caigudes pel pes dels seus cognoms—de Sagarra i de Castellarnau—i de la seva inspiració; En Riba Bracons, que sembla el doctor Faust depilat; En Carles Soldevila, tan agut, amb aire de colegial romàntic; l'Alexandre Plana, Sant Cristòfol de les lletres catalanes, jogant amb les idees i els versos com si fossin nanos; els poetes sitgetans, els poetes vilanovins; i alguns xitxaret-los poètics.

Foren els reis de Sitges, uns petits Mr. Deerings, que

bevien xampany, sentien una orgullosa complascència i eren admirats per la gent. Però la gent de Sitges va trobar que enguany, els poetes no s'assemblaven gens an aquells altres que capitanejava En Rusiñol. Tots anaven mudats, tots portaven els cabells curts i llustrosos i rasurat el rostre, ni cridaven ni gesticulaven, i se feien servir en el millor hotel, sense pati blau, cobert de primera i Codorniu de segona. Els premis que anaven a recollir eren a metàlic. També, també els poetes que acudeixen en romiatge a Sitges estan una mica americanitzats. ¡Ah, si fos possible ésser príncep de les màquines agrícoles com s'és de la poesia catalana!

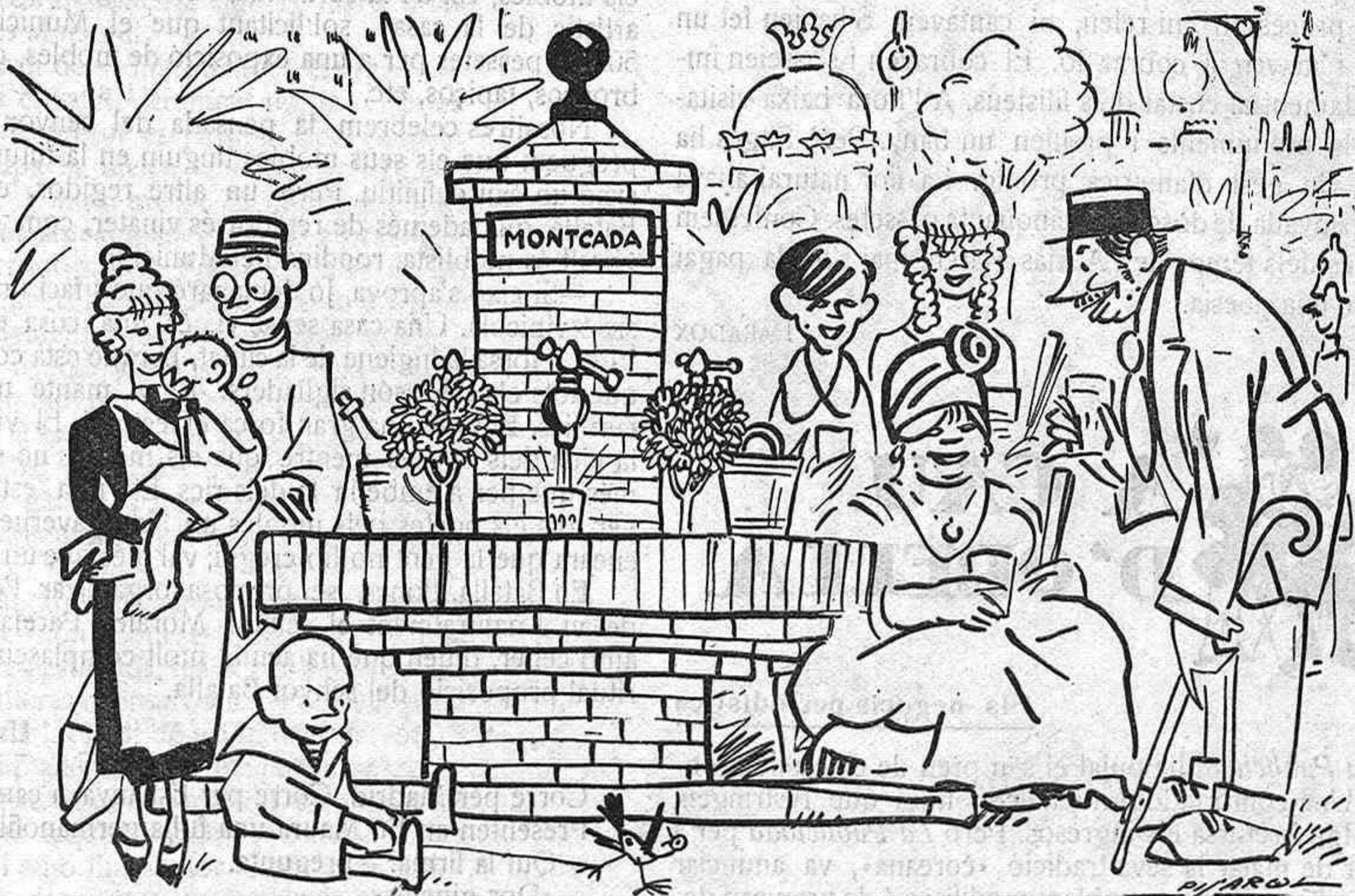
Ja hem dit que's feren servir en el millor hotel on les senyores fumaven Khedives i els nois portaven colls «decollètés».

—Sembla un hotel britànic—digué un poeta,

Però en els hotels britànics, també el temps és or, i en aquest de Sitges de plat a plat transcorreix una hora. Els poetes, protestaven d'aquests entreactes excessius i tan viva fou la protesta que el propietari de l'hotel va acudir a excusar-se davant del Parnàs.

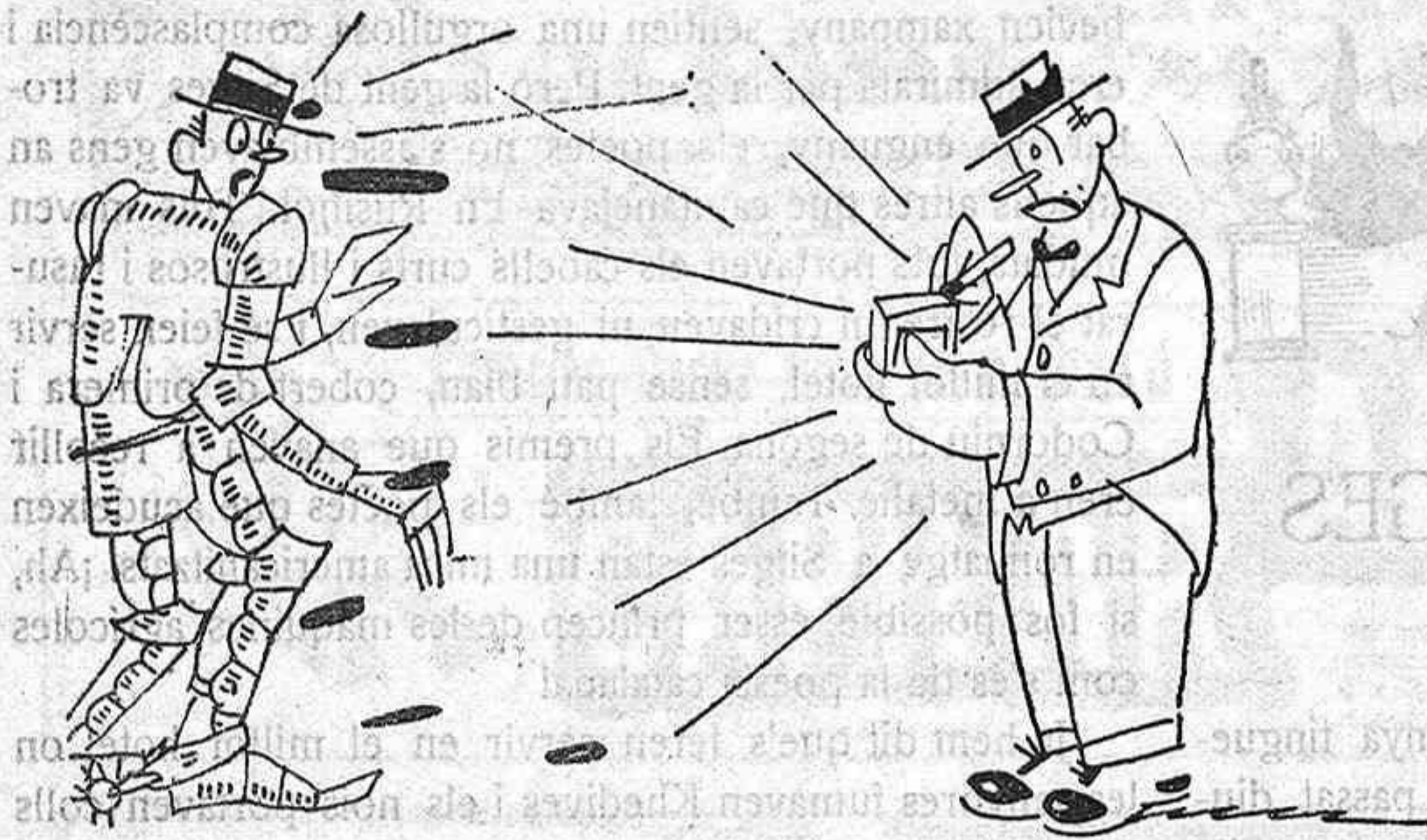
—Tenen raó, però mirin, és que'l cuiner està enamorat. Res, està enamorat d'una minyona rossa. Avui se veu que està més bonica que mai; la festa, ademés, l'ha trasbalsat. Dispensin, senyors, és el dia...

El dia de la poesia, de les noies rosses, Ofèlies de fonda, el pobre cuiner no s'entenia en mig de la seva prosa. Versos, versos, i no pas entrecots i llagostes. La seva reina de la festa i no pas l'embrutidora paella. Però els trovadors eren allí i no hi havia més remei que anar

NOTES DE SOCIETAT

«La família Moncunill està prenent les algües»

Paradox

L'ofensiva de la Cerillera

nava fixar la venda en deu cèntims, per a no perjudicar als diaris companys.

Però aquest acte de generositat no ha estat comprès pels corresponsals de *La Publicidad*. Aquesta havia fixat com a terme de les subscripcions a pesseta al mes, el trentaú d'agost. I començaren a caure en l'administració de *La Publicidad* llargues llistes de nous subscriptors. Tots els corresponsals doblaven la dels seus. I ara *La Publicidad* ni podrà rebaixar el tiratge, ni guanyar amb l'augment.

Finalment s'ha pensat en la causa d'aquest dalit de subscripció. Els corresponsals donen llistes de subscriptors imaginaris. Rebran el diari, el pagaran a pesseta el mes i el vendran a deu cèntims. Total: sis rals mensuals de guany per cada *Publicidad*.

Triomfen els principis filosòfics del doctor Turró. La fam, origen del co-neixement. I triomfa també la generositat d'En Tayá. Mercès an ell, a cada ciutat i poble de Catalunya, els venedors de diaris podran no més que amb *La Publicidad*, sostenir la crisi dels queviures.

Estètica municipal

La Diputació té una preocupació estètica, que un regidor, el senyor Cassimir Giralt, vol parodiar al Municipi. El senyor Cassimir Giralt, ademés de regidor, és moblista. ¿Quina bellesa pot considerar més essencial que la dels mobles? El senyor Giralt podia excitar el zel municipal per a l'embelliment de la ciutat, escombrant la brutícia, esvaint les pudors clàssiques, imposant les assenyades urbanitzacions, però res d'això se relacionava amb els mobles, eix de la seva vida, i va imaginar «L'interior artístic de la casa», sol·licitant que el Municipi votés 50.000 pessetes per a una exposició de mobles, ceràmica, bronzos, tapiços, etc.

Nosaltres celebrem la pensada del senyor Giralt i preguem que els seus mobles tinguin en la futura exposició un èxit definitiu. Però un altre regidor, el senyor Batalla, que ademés de regidor és vinater, com el senyor Giralt és moblista, rondinà pel Municipi:

—Si això s'aprova, jo demanaré que's faci una exposició vinícola. Una casa sense ví, és una cosa ensopida. El ví reforsa la higiene de la ciutat, perquè està comprovat que tots els tífics són aigüaders. El ví manté milers de famílies. El ví té una gran força electoral. El ví consola la vida dels pobres mentre que els mobles no serveixen més que per a embellir la dels rics. El ví ha estat cantat per tots els poetes i els mobles no. Un taverner, en fi, encara que la gent no ho cregui; val més que un ebanista.

En Batalla, doncs, se proposa organitzar l'exposició del ví. I naturalment el senyor Morales Pareja, alcalde amb celler, diuen que ha acullit molt complascut, l'espíritual proposició del senyor Batalla.

Una frase

Corre per Madrid. Corre per Espanya, a cau d'orella. Presenten an En Maura una fulla germanòfila.

—Qui la firma?—pregunta.

—«Dos ginetes».

—L'haurien de firmar, «Dos cavalls».

engegant la prosa. En Joaquím Borralleres una mica melancònic, amb posat, més que mai, de patge, ple de blaves ulleres sentimentals, digué:

—Avui, encara que tasti la poesia després de les sales, el que se sent més poeta és el cuiner de l'hotel de Sitges.

A la tornada, tothom comptava. Qui tenia encar quinze duros, l'altre dotze, l'altre vint. En Carner, guanyador de la flor natural, com que no havia dinat a l'hotel, convidat per la reina de la festa, tornava amb quaranta duros.

Sitges, després de la visita dels joglars, restava més americanitzat que mai. Els poetes ja no passejaven fracs en les processons, ni reien, ni cantaven. S'havien fet un jornal i anaven a cobrar-lo. El cobraven i s'asseien immediatament al costat dels filisteus. A l'hora baixa visitaven els monuments i prenien un bany. Però Sitges ha tingut un gest d'americà pròdig. La flor natural anava acompanyada de doscentes cinquanta pessetes. Confessem que des dels temps de l'Ausias March, mai s'havia pagat tant de una poesia.

PARADOX

A CAU D'ORELLA

Els negocis periodístics

La Publicidad ha pujat el seu preu de cinc a deu cèntims. Una confortadora mida econòmica que restringeix el tiratge i reforsa els ingressos. Però *La Publicidad* per a acabar de matar la seva tradició «coreana», va anunciar que no l'empenyia a semblant modificació de preu cap desitg de guany, sinó la fraternitat periodística que li orde-

“Villa Matilde”

IV.—EL JARDÍ

Es la dolça il·lusió de don Francisco. Es la il·lusió, perquè li ha costat de pujar-lo com costa de pujar un fill. I el bon senyor el cuida i l'estima com si fos un fill, però un fill ben educat que, al revés dels seus de carn i òssos, no li dona mai cap regany ni cap mala contestació. Al contrari; correspon als afalacs amb una ufanor que enamora i al amor

continuat amb una florida que alegra els ulls i aixampla voluptuosament els narins més insensibles.

El jardí es ben bé cosa seva; és esportós fruit dels seus cuidados i treballs seguits. Quan va comprar els solars per a edificar-hi la torre, allò era un tros de vinya plantada en una terra vermella i pedregosa que's clivellava tota. I ell ha aconseguit fer-ne un jardí bellíssim, on els arbres es toquen i ho cobreixen tot d'un gran tou alegre i fresquívol de verdor.

Per això, a la vegada que és unail·lusió, és també un llegítim orgull pel bon senyor Fustagueras. Es la seva obra, la única que ell ha creat tot sol, car, si bé el jardiner del poble espurga els arbres, cava els reguerots, adoba la terra i fa moltes de les plantacions, don Francisco és qui les cuida amb mans afagaladores, el qui en segueix el creixement amb ulls amorosos i en prevé les malures i qui les rega cada dia amb la mateixa carinyosa cura que la mare dona les sopes al menut.

El jardí de «Villa Matilde» és gran i envolta tot el xalet. Verament no, tot el xalet. Verament, no tot és jardí. L'espai destinat a tal ocupa la meitat del tros immediat a la casa. L'altra meitat és l'hort, un hort amb totes les campanetes, amb arbres fruiters i verdures. Don Francisco, que és un home pràctic, ha volgut barrejar lo útil amb lo agradable; lo que dona gust als ulls i lo que és fruïció per a la boca. A la vegada que fa un ram per la saleta o per a col·locar damunt la taula del menjador, li plau collir un cistellet de figues coll-de-dama o de préssecs gabatxos que després se'ls menja amb la solemnitat que requereix tan bella fruita.

Posat al jardí, don Francisco no és d'aquest món. Com el galan que està al costat de l'estimada, les hores li passen volant, rialleres i venturoses. Es el seu paradís terrenal, on, si bé no hi ha, per sort, la serp temptadora, s'hi troben bé prou les pomes camosines que amb llur color groc de cera amb taques rosades són encant per a la vista i amb llur sentor especial i inconfundible desperten les ànsies de clavar-hi una dentellada de golafre.

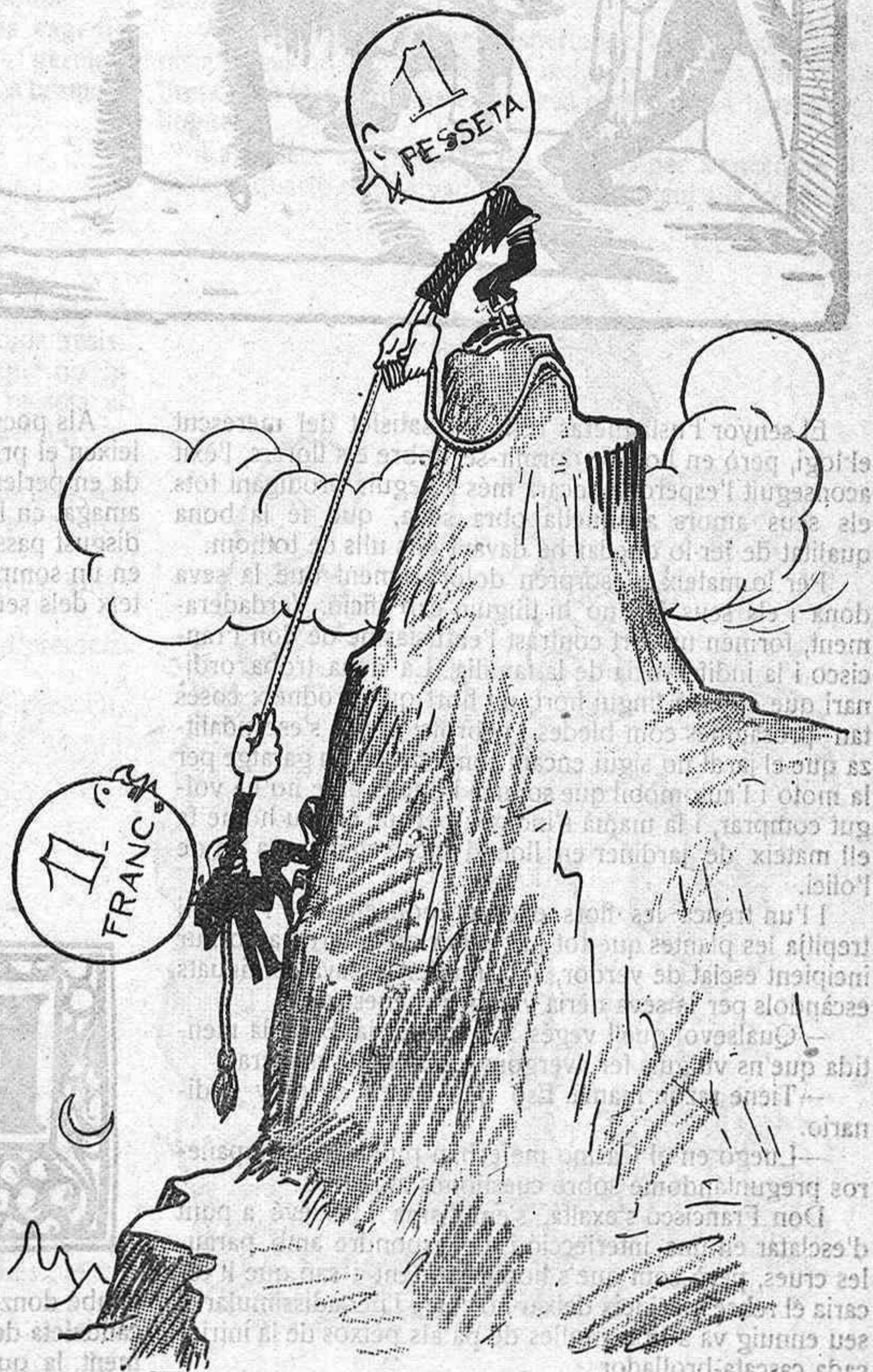
En l'hort, el senyor Fustagueras hi passa bona part del matí, regant les feixes de mongeteres, tomàtecs, pebrots, enciams i tota mena de verdures i treient la pugó dels fruiters. Després, quan el sol apreta, aprofita l'ombra dels grans arbres del jardí—fenix, plàtans, tells, acàcies—per a cuidar les flors, per a arrencar-ne les fulles seques i per a regar-ho tot amb els cristallins ruixims de la gran regadora, que ell maneja amb la traça d'un jardiner consumat.

Per això quan les coneixences li observen estranyades que no'l veuen mai pel poble, ell exclama tot convençut:

—Si a casa no acabo mai la feina! Aquell jardí se m'emporta tot el sant dia.

I tots els que ho coneixen no poden menys que contestar:

—En veritat; allò és un pom de flors... No n'hi ha pas de jardins com el de «Villa Matilde».

LA PUJADA

—Arriba, arriba, que quasi bé hi ets.

Una nova indústria que ja ha nascut acreditada

El senyor Fustagueras resta tot satisfet del merescut el·logi, però en lloc de dormir-se, sobre els llorers, l'èxit aconseguit l'esperona encara més a seguir prodigant tots els seus amors anaquella obra seva, que té la bona qualitat de fer-lo quedar bé davant ells ulls de tothom.

Per lo mateix, el sorprèn dolorosament que la seva dona i els seus fills no hi tinguin cap afició. Verdaderament, formen un fort contrast l'entusiasme de don Francisco i la indiferència de la família. La nena troba ordinaris que el papà tingui hort; un hort que produeix coses tan prosaiques com bledes i pebrots; el noi s'escandalitza que el jardí no sigui encara convertit en un garatge per la moto i l'automòbil que somnia i que el pare no ha volgut comprar, i la mamà s'indigna perquè el seu home fa ell mateix de jardiner en lloc d'encarregar-ho a un de l'ofici.

I l'un trenca les flors encara aponcellades, l'altre li trepitja les plantes que tot just esberlen la terra amb llur incipient esclat de verdor, i la muller li clava continuats escàndols per la seva dèria vulgar i menestrala.

—Qualsevol que't vegés, vès que diria. Sembla mentida que'ns vulguis fer avergonyir d'aquesta manera.

—Tiene razón mamá. Eso que haces es muy ordinario.

—Luego en el Casino me echan pullas los compañeros preguntándome sobre cuestiones agrícolas.

Don Francisco s'exalta, s'enfutisma i esdevé a punt d'esclatar en una interjecció i de respondre amb paraules crues, però com que's home prudent i sap que li tocaria el rebre, decideix deixar-ho córrer i per adissimular el seu ennuig va a tirar molles de pa als peixos de la intrincada cascata-brollador.

Als pocs moments, contemplant els peixets qu'engoleixen el present, oïnt la remor de l'aigua que cau irisa-da en perles i escoltant el cant d'un rossinyol que s'ha amagat en lo més espès del fullatge, ja no's recorda del disgust passat, i la placidesa de la seva ànima es tradueix en un somris de beatitud que li floreix als llavis, sota mateix dels seus groixuts mostatxos d'honorat bacallaner.

JORDI CATALÀ

Els esclops

LS trons i llamps despertaren a tothom: grans i xics, joves i vells. Els jaios tancaren amb tota cura els finestrons i se tombaren de l'altre cantó, dient: —Déu hi farà més que nosaltres!— Els joves escoltaven freturosos el batre de l'aigua sobre la teulada, temerosos d'escoltar el funest teclejar de la pedra maleïda. Les joves donzelles i la tia

també donzella, però vella, s'esglaiaren, encengueren una candeleta del monument i resaren el Sant Trissagi. Finalment, la quitxalla primer amagà el cap sota els coixins,

però aviat els tragué del niu al sentir la veu d'En Jaume, entremaliat, que cridava:

— Dormiu! Demà serà dia de matines. Demà hi hauran caragols. Ne farem un cistell curull. Dormiu!

Naturalment, no dormí ningú; tots tenien un avalotament extraordinari, sols pensant en el plaer de ficar-se entre les herbes i bardices amarades per a copsar els llafiscosos llogaters que porten a coll la casa i que només surten d'ella quan els carrers són mullats i al crit de:

Cargol treu banya,
puja a la muntanya.

L'únic que no es despertà fou En Peret. En Peret era el caganiu. Però era un caganiu que no tenia res de minço; al revés, estava gras com un toixó, els ulls petits com un porquet, un ventre prominent amb el melic al revés, i per dir «sí» deia «iii», com si grunyís dolçament.

En Peret no's despertava mai fins a l'hora justa en que les sopes eren fetes, i en el dia de la tempesta no faltà a ses costums i a l'hora d'esmorzar se deixondí.

El vestiren; mentre esmorzava s'enterà de la expedició projectada contra els caragols, per germans i germanes. Quan els vegé promptes a partir, començà a bramar.

La mare preguntà:

— Que hi vols anar?

— Iiiii!

— Endueu-se'l.

— Se mullarà.

— Li posaré els esclops.

Aixís se feu i se l'endugueren. Arribats al torrent, el passaren tots menys En Peret, qui oposà decidida resistència a moure's del mig de la corrent. Com que no hi havia perill, allí el deixaren, i un cop feta la recapta el trobaren allí mateix, tranquil com si hagués estat en un bany Maria.

Arribaren a casa tots xops; sols En Peret portava sec el davantalet. La mare el posà com exemple als demés galifardeus.

— Mireu-se'l que maco! No s'ha mullat gens; vina, bufó, vina a treure els esclopets.

Horror! Els esclops eren plens a vessar; En Peret feia dues hores que prenia un bany de peus.

La mare, esgarrifada, el volia acostar al foc; però ell, heroic, digué:

— Pa, vui pa!

A LA VINYA!

OSALTRES no sabeu l'etxiç d'aquest crit de guerra, si aquest crit és donat quan la nit va plegant les seves ales i el setembre prolífic preludia la seva dolça endreça bucòlica.

Nosaltres el sabem perquè n'hem paladejat les mels, i pel finestro de la memòria fan babarotes aquelles recordances, més belles com més llunyanes.

Ens hem ajuntat a la Pobla, amb la família de cà la Noia, per anar a la seva vinya, del costat de la font del rector.

Aquesta família té un hereuet de lo més entremaliat; un xicotet que, perquè faci bondat de la bona li fan despatxar capces de mistos i son pare n'hi dona cinc céntims per cada dotzena ben despatxada; i ralet cada setmana si, durant els vintiu àpets, no ha deixat relleu a taula.

Padrins del nen, creiem tenir-hi un petit dret, el de donar-li consells per carta, quin dret té la seva equivalència en la remissió d'una mona de pasqua que va pel nen i en sa major part se mengen les criatures del veïnat.

Vàrem anar a la festa major de la Pobla, i com que per a nosaltres, bojos admiradors de tota mena d'ufanes camperoles, el millor número d'una festa major és una eixida al camp, fôu organitzat un esmorzar a la vinya.

Aquella nit calurosa, no va necessitar el Salvadoret l'amorós abrigall del llençol per a dormir; fins la camisola, tallada per cada costat, per imposició d'una moda kaiseriana, per a no dir estrambòtica, se li va emportar una ventada enlaire, com si somnies que passava aigua fins a sota les aixelles.

A les quatre va caure el despertador. L'Amadeu va venir a trucar-nos, al llit ample i tou, un de tants llits sobrers com té escampats en la seva casa ampla i barata de lloguer.

La Laieta va posar-se les faldilles per a encendre el llum al quarto del Salvadoret. Veient-lo tant a la fresca va

— Quants metres té aquesta muntanya?

— Dispensi, aquí anem per canes, encara.

agafar un pany de la camisa i va tirar teló. Podia refredar-se pel llombrigo!

* *
Camí de la vinya: un camí estret, ample, i aixís, aixís...

Per a ésser ben vist del padrí, en Salvadoret vol portar el cistell del esmorzar, però se'n cansa aviat veigent, penjant dels grossos esbarzers, els raimos de mores madures.

Nosaltres armem gatzara pel camí, no sense deixar de veure al xaval, enfilat amb la brusa estiraganyada entre les urpes d'aquella planta tan amiga de saltar marges i fer d'arcabota a taups, conills i sargantanes.

Al fi vingué amb la almosta plena de mores reventades de tant passejar-se-les per les mans i cloure-les per a no perdre-les.

—Son pel padrí! Mengeu-ne, padrí!
I el padrí que tenia avorrides les mores, va tastar-ne, fent-ne aviat entrega a la cosineta del nen, que s'hi dalia i no creu facin criar polls.

Lo cert és que el Salvadoret arriba a la vinya ple de pols, espellifat, les mans i la cara de mulato, pel suc de les mores.

* *
Sa mare l'envia a cercar aigua a la font del Xaró, i a rentar-se, mentre nosaltres escolliem unsquants raimospera despres del esmorzar, esplèndid, sota l'ombra d'una figuera atapeïda, que comença a donar inflores a la fruita calenta i gustosa. Sembla mentida que una arengada cuita sobre unes brases de serments entrecreuat, amanida sobre la llesca de pa, amb oli, satisfaci tant al paladar, si bé tant el foc, com el pa, com l'oli, son únics, per al Comissari d'Abasteixement, ministre de rebostos.

* *
Al retorn tot eren rialles i periòdics tragos de vi del bot que anava escarrancint-se, doncs l'Amadeu havia jurat escolar donant els darrers tragos, aixafant-li el ventre a unes pollanques de la riera.

Va cridar-nos la atenció el cant d'un grill, quan ja el Sol els havia enviat a dormir.

Mes enllà tornava el grill amb el seu ric, ric, empiador.

Quan en Salvadoret va veure's les bones i les dolentes va treure's un canó de canya de la butxaca, tapat, amb un petit foradet.

Era un grill que havia caçat per a encomanar-li unes quantes serenates.

J. COSTA I POMÉS

Les granotes deslliurades

COMPRENCO que realment és una salvatjada, però, què voleu fer-hi, fins que no quedaven més que mitja dotzena de balins a la capsa de llauna doní gust al dit, tractant de fusellar a les verdes granotes que prenien el sol sobre un tou coixí de llot, emmirallant-se en les aigües verd-negres del safaretx quasi eixut.

L'Antònia impedí que acabessin les municions (no les granotes, ja que com bons curts de vista, de quatre trets n'errem cinc, si no toquem al veí), dient-nos:

—Perquè vol matar les granotes, senyoret?

—Per a menjar-me les cuixes.

—Mare de Déu! Si ho fa aixís, poques cantaran a la paella.

—Còm fer-ho, doncs?

—Vostè vingui a la nit descalç i arremangat, porti el llum aquest d'acetilè; el noi també baixarà i veurà quina agafada. Prou n'hi han de granotes, però no és pas amb escopeta que s'agafen.

—Teniu raó, Antònia. Aviseu an En Joan; vindré a cercar-lo.

I tal fet, tal dit; en arribant la nit, després de sopar i fumar un cigarret, gronxant-me en un trapeç que tenia penjat d'un castanyer que fa boles amb punxes i no castanyes, però que en canvi floreix amb uns ramells blancs que són un encís sobre les fulles d'un verd tendre, aní a cercar al noi de l'Antònia i tots dos amb les calces més amunt de genolls i amb els peus núus, baixàrem al safaretx o Bassa del Llí, per mal nom.

Ni en desembre, ni en març, ni en el Dia dels Morts mateix, he vist ni ha fet nit més negra; l'acetilè devia veure's de molt lluny, però els arbres i les herbes, el paller, àdhuc la casa on les parets no són emblanquinades, se veien negres també, d'un negre lluent, al revès del cel que estava ras, sense un reflexe. Digui an En Joan:

—Sembla que al cel no hi hagi res.

—Per què?

—No ho veus? Es negre com un pou buid.

—Mira; a mí em sembla que és un pou ple.

—Vols dir que plourà?

—Si trona...

—Ja convé. Ton pare podrà llaurar i no maleirà els terroços de les feixes, cada cop que hi encepega.

—Ep! Jo no he dit que fos ple d'aigua aquest pou negre de dalt. Déu vulgui que no sigui ple de pedres! Aquestes aigües que se fan guar tant, molt sovint no són bones per als raimos.

—I això?

—Els esberlen. Ja hi som.

Baixàrem, i pata-xip, pata-xap, atretes pel meu llum, les granotes, embadalides, se deixaven agafar com beneïtones.

La cistella n'era ja mig plena, quan l'acetilè feu el ridícol; els draps funeraris del cel s'esqueixaren dalt-abaix i nosaltres clucàrem els ulls, cegats per la claror de mil sols que s'encenien. La veu de Déu cridà des de dalt:

—Muuuuu!... Tre-que-tre-que-tre-que-trec! Puuum!...

—Ja hi som!—feu En Joanet.

Desseguida una segona centella, aquesta a la vora, tan a la vora, que encara flairo l'olor de sofre, i un altre muuuuu! rabiós i uns trets i uns pums rodolant muntanya avall, fins als torrents i corrent de cingleres a turons. Immediatament se posà a ploure amb una ràbia tan grossa, que En Joan no pogué acabar el Sant Marc-Santa Creu, i servidor caigué de cul a la Bassa del Llí, en aquell moment del llot.

—Anem?

—Anem.

I correguerem a casa. Entràrem; tots preguntaren:

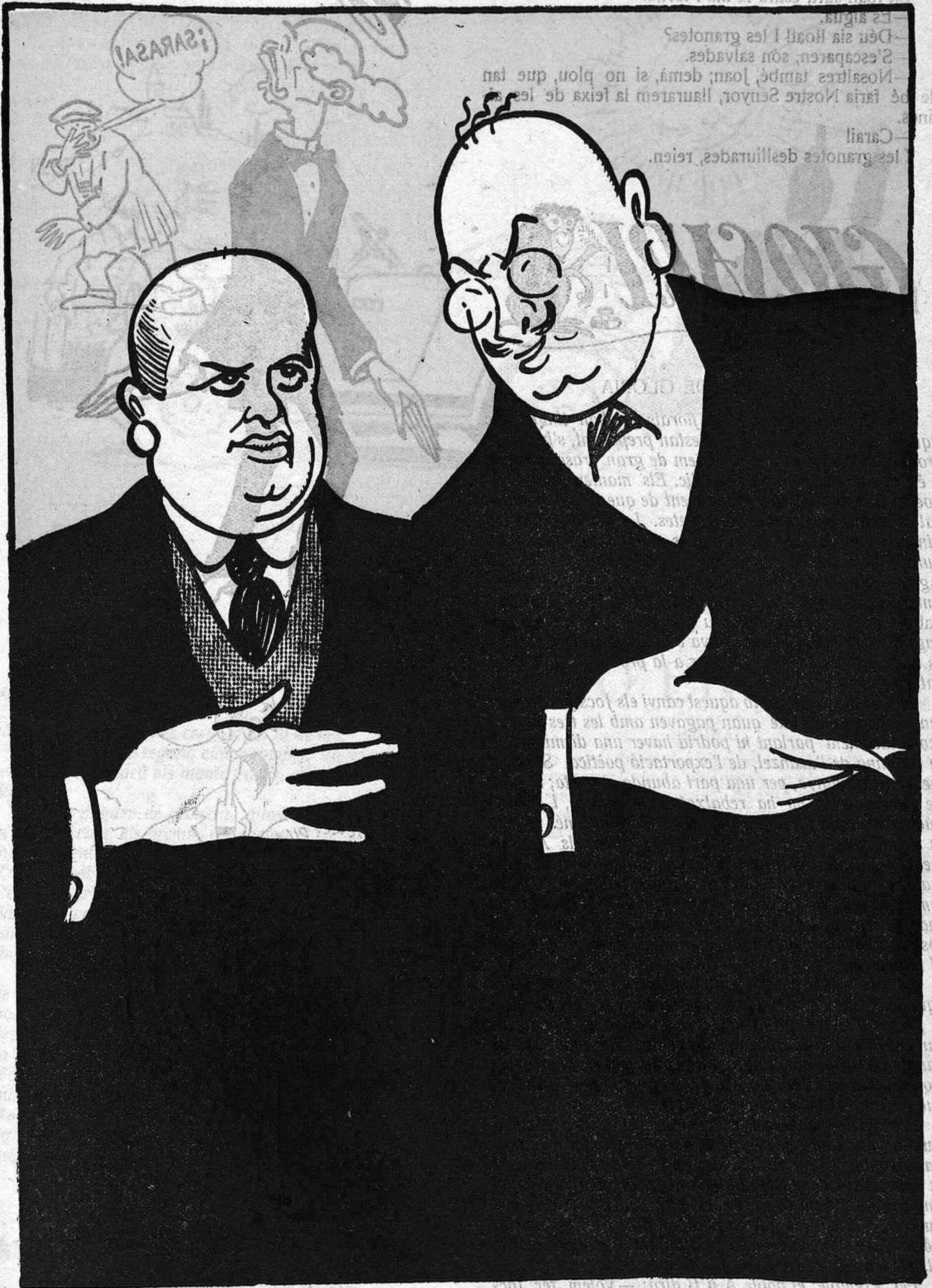
—D'on sortiu?

—Del safaretx.

—Això ja es veu. Però...

—Pedrega.

ENTRE CAPITALISTES

— Acabo d'adquirir en dos mil·lions de pessetes una casa a la Plaça de Catalunya.

— Dos mil·lions?... I com t'ho has fet?

En Joan surt, estira la mà i torna.

—Es aigua.

—Déu sia lloat! I les granotes?

—S'escaparen, són salvades.

—Nosaltres també, Joan; demà, si no plou, que tan de bé faria Nostre Senyor, llaurarem la feixa de les alzines.

—Carail

I les granotes deslliurades, reien.

GIOSARI

L'AGENCIA DE GLORIA

An els innumerables Jocs florals que han tingut lloc aquest istiu i en altres que s'estan preparant, s'hi ha introduït una millora que la creiem de gran transcendència, i és donar els premis en metàl·lic. Els mantenedors i els poetes han arribat al convenciment de que una flor natural és menys que cinquanta pessetes. La flor s'esfulla i el diner es guarda. Una flor, segons el mateix poeta, només dura una nit d'istiu, i un abric, encara que sia de «El Aguila», ben raspallat, ben airejat i ben portat a casa el tintorer, pot portar-se quatre hiverns, i un poeta ben arropat pot produir un cinquanta per cent més que un que vagi fluix de roba, lo que prova que la tal millora no sols és bona per als poetes, sinó per a la producció de la literatura pàtria.

Naturalment que amb aquest canvi els Jocs florals surten molt més cars que quan pagaven amb les tres flors, i econòmicament parlant hi podria haver una disminució a la columna de l'aranzel, de l'exportació poètica. Sortosament, a Catalunya, per una part abunda el poeta; la puja de subsistències no ha rebaixat la inspiració, i fins la guerra ha estat un motiu de que es versifiqui més que no es versificava en temps de pau, i per altra, els Ajuntaments creuen tan indispensable que un número de festa major estigui entregat a la poesia, que no miren gasto ni esmerçament. No tot tenen d'ésser envelats. Després del suar, el reposar un xic sentint explaiar-se els trovaires, és cosa tan bona per a l'ànima, com per al ventrell, com per al reumatisme.

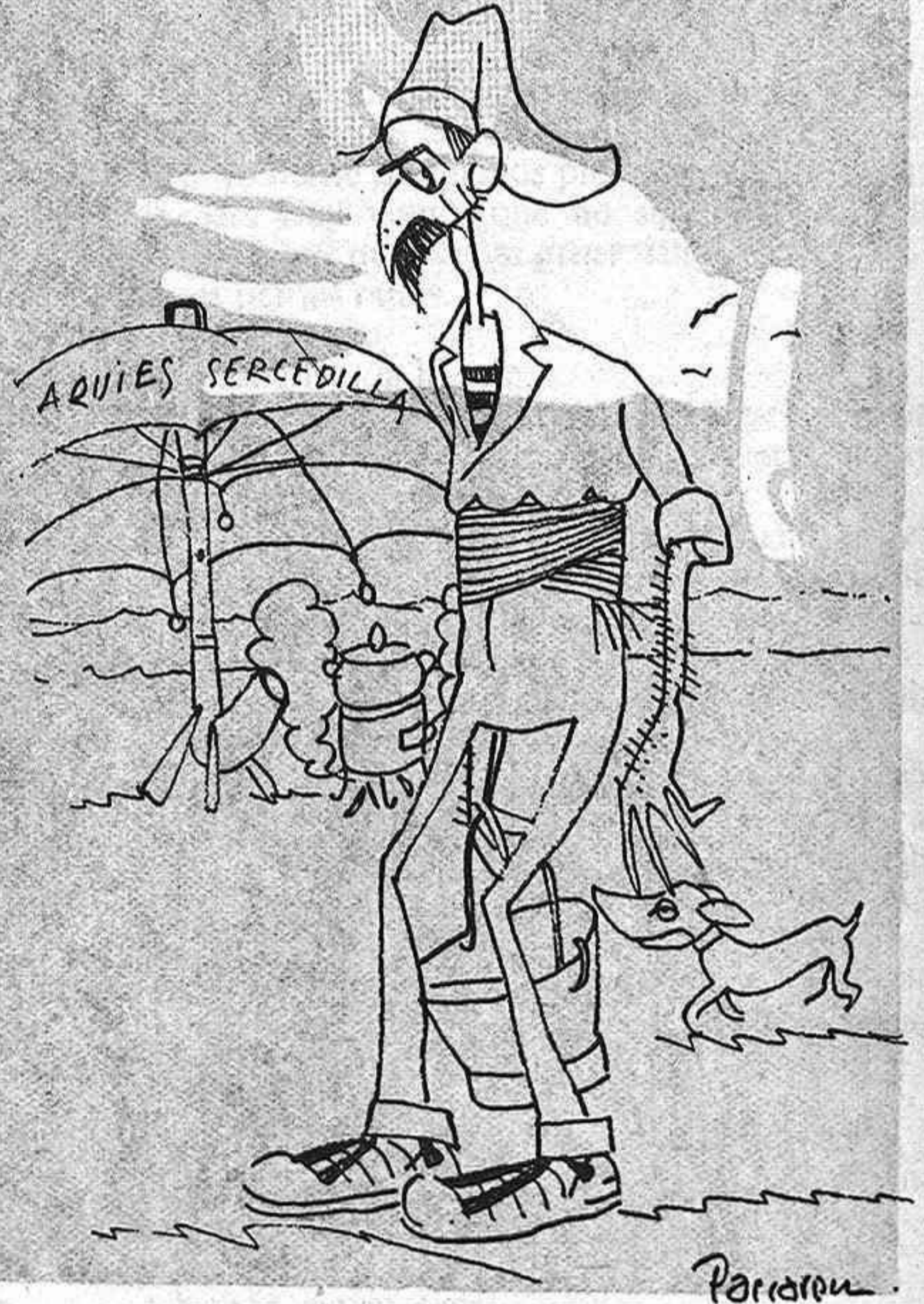
Lo que costa an els ajuntaments, és organitzar-les aquestes festes. No sempre es troba un secretari disposat a passar l'istiu llegint versos i triant poesies. Els jurats van cansats. No es troben prous reïnes. Els mantenedors han de cercar-se com una agulla en un paller, i costa més d'organitzar uns Jocs florals, per al que no hi té pràctica, que fer unes eleccions an el districte.

Per sort—segons ens asseguren,—la nostra Mancomunitat, que tantes proves ja té donades d'amor a la poesia, aixoplugant en ses oficines un vuitanta cinc per cent de tota mena de poetes, ha pensat posar una agència i omplir aquest buid (o sia aquest ple) amb una mida constructiva, establint lo que en podriem dir «El negociat de glòria», on se resoldran tots els dubtes i s'organitzaran tots els tràmits de les festes floralesques.

Per exemple: el poble A o B dirà: —Volem fer Jocs florals.

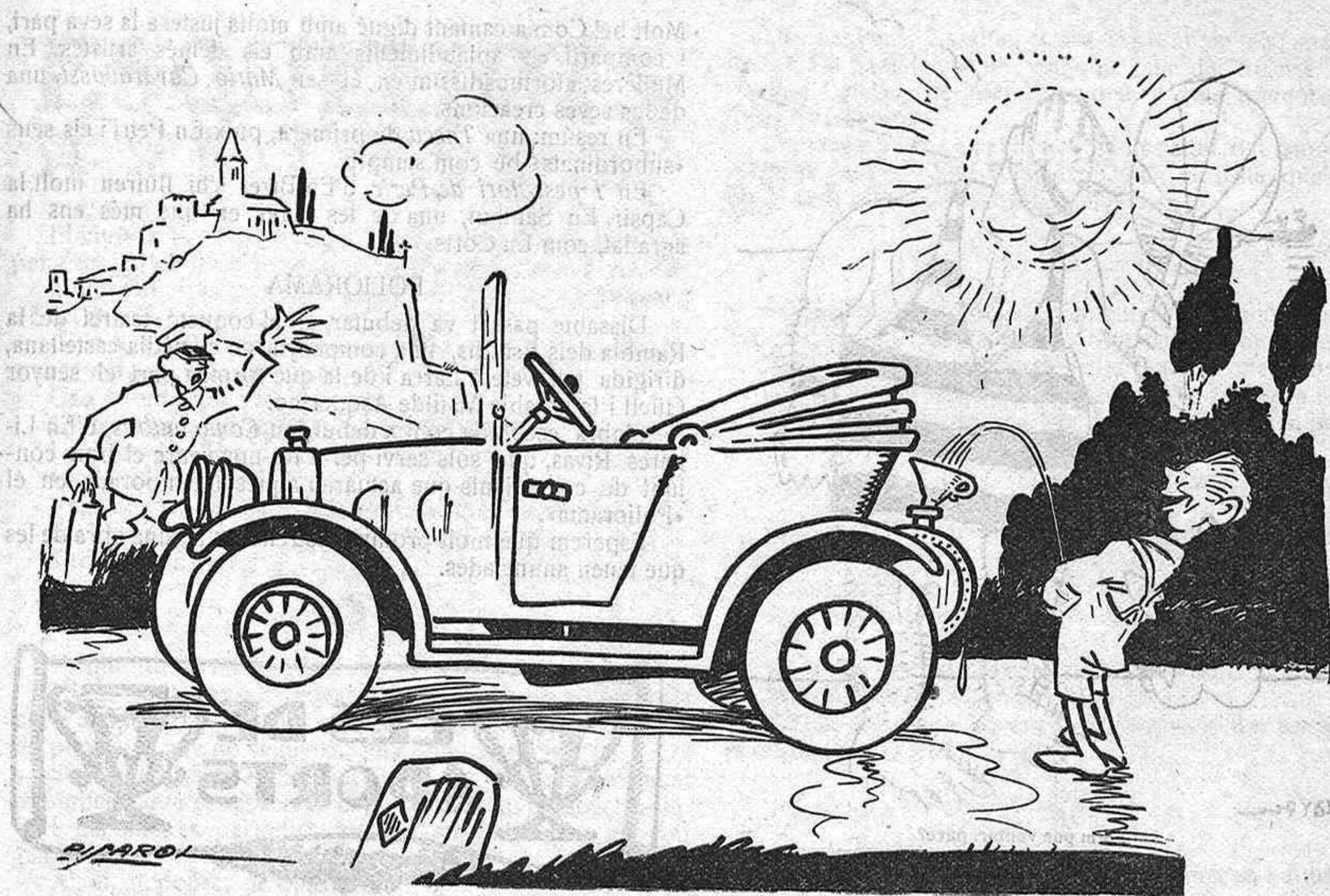

La cançó de moda

Parramon

En Cambó arreglant l'Espanya [des de Cercedilla.

—Què fas, bailet?

—Teniu; proveu aquest substitut de la benzina

L'agència preguntarà:

—De quina classe? Quan volen gastar-hi? Primera, segona o tercera?

Si el poblè els vol de tercera, no farà més que enviar els premis, i que ells es cerquin tot lo demés.

Si els volen de segona classe, amb un augment de preu relatiu s'els enviarà els mantenedors, els poetes i la impedimenta.

I si els paguen de primera, allavors hi anirà tot comprès. La reina, els premis, els poetes, el transport, l'envelat, la beguda, el xacolata i les penyores. L'Ajuntament d'aquell poble no es tindrà de cuidar de res. Li duran la Reina de torn, li duran les poesies premiades, li traslladaran els poetes, li enviaran els mantenedors i li entregaran els discursos impresos en lletra clara perquè no hi tingui d'haver cap lapsus.

Amb aquestes mides, creiem nosaltres que l'istiu que vé no hi haurà poblè que no tingui Jocs floralets. Un poeta que produeixi es podrà fer una bona renda. Els premis seran com cupons d'obligacions de inspiració, que la Mancomunitat cobrarà, cobrant un petit tant per cent d'administració i de trasbals; els secretaris podran dormir; deixaran mantellines a l'engros per a la «Cort de Amor», i Catalunya haurà provat que el ram de la inspiració mereix ésser tan protegit com els ferrocarrils econòmics, els camins veïnals i el subsuelo.

XARAU

Aquest número ha passat per la censura governativa

TELÓ ENLAIRE

ROMEA

Dimarts passat tingué lloc en el «Teatre Català-Romea» el acte de presentació de la companyia catalana que ha de actuar durant la llarga temporada de 1918-1919.

La tal companyia, segons notícies extra-oficials, ha sigut augmentada i reforçada amb valiosos elements.

Sembla que el debut se celebrarà el dia 21 d'aquest mes, estrenant-se una obra de l'acreditat comediògraf senyor Pous i Pagés.

Així que l'Empresa tingui a bé enviar-nos programes de la temporada, donarem als nostres llegidors més detalls de aquesta campanya de teatre català pròxima a inaugurar-se.

NOVEDADES

Aquests dies havem tingut pel·lícula. Una cinta molt interessant nomenada *Atila*, que ha fet les delícies dels aficionats a la foscor i al *madrugueyo*.

I per a darreis de la setmana entrant s'anuncia un gros aconeteixement: el debut de la famosa companyia de sarçuela i opereta espanyola que dirigeix el popular mestre don Josep Serrano.

Això vol dir que *La cançó del olvido* tornarà a ésser la obra del dia a Barcelona, i que tindrem *Soldado de Nápoles* per a dies.

Vaja, que durant la propera temporada lírica el «Novedades» serà el teatre *víncitor*.

ESPAÑOL

Dilluns que vé tindrà lloc en aquest popular teatre del *Paralelo* la presentació o reunió de la nova companyia catalana que dirigirà el notable primer actor don Jaume Borrás. Per referències que ens mereixen tot el crèdit, sabem que

— Em puc ventar, pare?
— Sí, noi. ¿Que't creus que només s'na
de ventar En Ventosa?

formen part de dita companyia intel·ligentíssims artistes aplaudits del nostre públic; entre ells cal recordar-ne alguns, el nom dels quals ja és garantia d'èxit, com les senyores Faura, Baró, Valero, Vila i Lliteras i els senyors Barbosa, Daroqui, Galcerán, Daví i un primer actor còmic de molta empena.

La inauguració d'aquesta temporada de teatre català, que promet ésser brillantíssima, sembla que tindrà lloc dintre la segona quinzena del present setembre.

BOSQUE

Una altra setmana que ha anat força a l'hora! L... «siguen los llenos» que diuen els cartells del popular teatre. L'incomensurable Valls i l'imponderable «sanyó» Sala, no hi veuen de contents, tant és així que ni es recorden de la crisi de les subsistències. Res, que el Bosque és una «mina».

Amb *Hernani* va debutar la Dolors Gómez, una xicota que té una veu molt bonica i pot arribar lluny si té perseverància.

Trobant-se accidentalment a Barcelona, el baríton Miquel Giovachini, que tants bon èxits assolí en els seus millors temps, prengué part en aquesta obra, i malgrat no haver-la cantat des de feia la «friolera» d'onze anys, amb una tarda la assajà, i aconseguí molts aplaudiments, puix En Giovachini és un veritable mestre de cant i, encara que la seva veu no sigui avui lo potent que anys enrera, s'escolta amb molt gust. Fou aplaudidíssim especialment en el tercer acte.

El dimarts tingué lloc una *serata d'honore* de la encisadora moreneta, Na Alicia Moretti, la qual cantà per primera vegada *Tosca*. No cal dir que tan estudiosa artista estigué molt bé en la protagonista de l'ultra-tràgic-horripilant dramon, «musicat» per Puccini. La Moretti ha fet una excel·lent campanya en aquest teatre i el nostre públic li tributà un sincer i merescut homenatge de simpatia. Hi hagué flors, bells presents i fins l'obligatori «cable». La enhorabona, gentil Alicia i fins a una altra!

En Giovachini demostrà ésser un «actoràs», així, tal com sona, puix el seu *Scarpia* fou un dels més ben fets que recordem. En Giovachini té, un absolut domini de la escena.

Molt bé! Com a cantant digué amb molta justesa la seva part, i compartí els aplaudiments amb els demés artistes. En Mulleres afortunadíssim en el seu *Mario Cavaradossi*, una de les seves creacions.

En resúm: una *Tosca* de primera, puix En Petri i els seus «subordinats» bé com sempre.

En *I pescatori de Perle* d'En Bizet s'hi lluien molt la Capsir, En Santhui, una de les obres en que més ens ha agradat, com En Corts.

POLIORAMA

Dissabte passat va debutar, en el coquetó teatret de la Rambla dels Estudis, una companyia de comèdia castellana, dirigida pel veterà Larra i de la que formen part el senyor Güell i la notable Matilde Asquerino.

L'obra escollida com a debut fou *Como buitres*, d'En Linares Rivas, que sols serví per a fer-nos veure el bon conjunt de comedians que actuaran aquesta temporada en el «Poliorama».

Esperem que molt prompte estrenaran alguna obra de les que tenen anunciades.

Ja som a Sans! Volem dir que ja comencen els preparatius per a la propera ofensiva futbolista.

Tot són proposicions i altes i baixes de jugadors entre els nostres Clubs. La dissolució del primer equip del *Canadiense* ha proporcionat una sèrie de jugadors a vèris Clubs que estaven un xic fluixos i a altres que forts i tot encara volen reforçants.

Aixís és que aquests dies ens hem fet un tip de riure. Tant ne vui, tant te'n daré! Això semblava la *trata* de blancs i morenos.

Malhauradament el dia 23 d'agost s'acabà la comèdia. I encara que algun *fenòmeno* per no haver-se donat de baixa del Club d'abans, ara es troba que no sap de quin serà, és el cas que hem arribat ja a estar més tranquils.

Perquè mirin que inclòs hi va haver jugador que en l'espai d'unes hores va pertànyer a *quatre!* Clubs diferents. El record de la frescura!

Bueno, en acabat d'això tot s'ha anat asserenant i ens trobem, diumenge passat, amb dos partits que la Federació organitzà per a repartir els premis als campions de diverses categories d'aquest any de gràcia.

L'un partit *Europa* contra *Espanya* (2.º) fou maco i guanyaren els europeus per 1 a 0. L'altre entre l'*Español* i el *C. E. Sans* fou també bonic i el guanyaren els *espanyols* per 2 a 1.

També al varader de la Barceloneta celebraren diumenge els nedadors el I Campionat de Catalunya, no per medi del C. A. D., sinó pel C. N. A.

Triomfà, en el Campionat de Velocitat En Bulbena del C. N. A. que deixà an En Berdemás un xic desorientat en el segon lloc. En canvi en el Campionat de Velocitat, En Cuadrada, no trobà qui li passés la mà per la cara.

I no hi ha més, sinó una gran satisfacció al R. C. M. perquè l'equip Matínez guanyà a Alacant als campions d'Espanya, cosa en la qual ens declarem neutrals, perquè després no vingui En Rigol i ens digui: *partidistes*.

Amén.

FLY

ESQUELLOTS

El ciutadà que vulgui endavinar la gravetat dels moments per l'actitud de les autoritats, ja els dic jo que està ben fresc.

Millor fora que se'n anés a viure als Llims, o a Xauxa, o a Sant Boi.

Cinc autoritats tenim a Barcelona, veritat?... Doncs comencem a seguir-les-hi els passos:

Una és a dançar pels envelats.

L'altra a presidir processons i jocs florals.

La de més enllà a pendre les aigües.

La de més ençà a pendre...

Vaja, que enlloc s'hi veu la gravetat dels moments.

Serà que, realment, no existeix tal gravetat?

Tan-de-bò de Déu!

Es qüestió de fer bondat.

D'ara endavant els governadors civils tenen facultats per a suspendre a tota hora, i per temps indefinit, tota mena de periòdics que no segueixin una política ministerial.

Seguir la política ministerial vol dir publicar solament les notícies que procedeixen del ministeri de la Governació.

I els nostres periòdics que no en publiquen cap, ni ganes!...

Ai, ai, ai, pobres de nosaltres!

Gran festa a Caldetes amb motiu de beneir-se la bandera del sometent.

Lo millor foren els discursos de les autoritats:

Una d'elles digué, entre altres tonteries:

«Agradezco la presencia de las muchas y bellas damas que aquí se encuentran y que constituyen el orgullo de Cataluña, de sus esposos o hermanos, y que con el fulgor de sus miradas desafían los mismos rayos del sol celoso de su brillo.»

Olé per la poètica verborrea de les nostres autoritats!...

Nosaltres ja havem sol·lucionat la qüestió del pa: mengem pa moreno de pagès; ens el porten d'un poblet dels voltants de Barcelona.

Dia per altre, pa tou; és negre, però és gustós.

Ens costa cinc cèntims més per quilo, però és pa.

«Pan y toros» demanava el poble espanyol. Ara ja només demana toros, perquè el pa de K. K. no li agrada.

Que segueixin el nostre consell: pa moreno de Sant Cugat.

Al menys aquest no té regust de sabre, com el tenia aqueixos dies el de Barcelona.

Des de demà, dissabte, estarà exposat en els aparadors de la Casa Santamaria un magnífic ram de bronze que el «Centre Català», de Mendoza, dedica a la memòria d'En Rafel de Casanova.

Dit ram serà col·locat al peu de l'estatua del famós Conseller *en cap*, el dia 11 dels corrents en la festa que's celebrarà amb motiu del patriòtic aniversari.

Protegida pel nostre Ajuntament s'està organitzant una Exposició que's titularà «L'interior artístic de la casa».

Seràn premiats els interiors més rics i de més bon gust. Ja poden pensar-se qui s'endurà el premi: Algun regidor. Són els barcelonins que tenen les cases més ben posades.

En la relació d'objectes extraviiats aqueixos dies en l'interior dels tramvies, hi consta: *una camisa de senyora*.

A quina senyora deu pertènixer aqueixa camisola...?

Serà la de Lola, aquella «camisa» que «un chulo se la llevó»?

Nosaltres creiem que serà d'alguna senyora passada de moda, d'alguna vella de l'any de la picó.

Perquè les dones d'avui, acostumades a dur poca roba, ja no duen ni camisa.

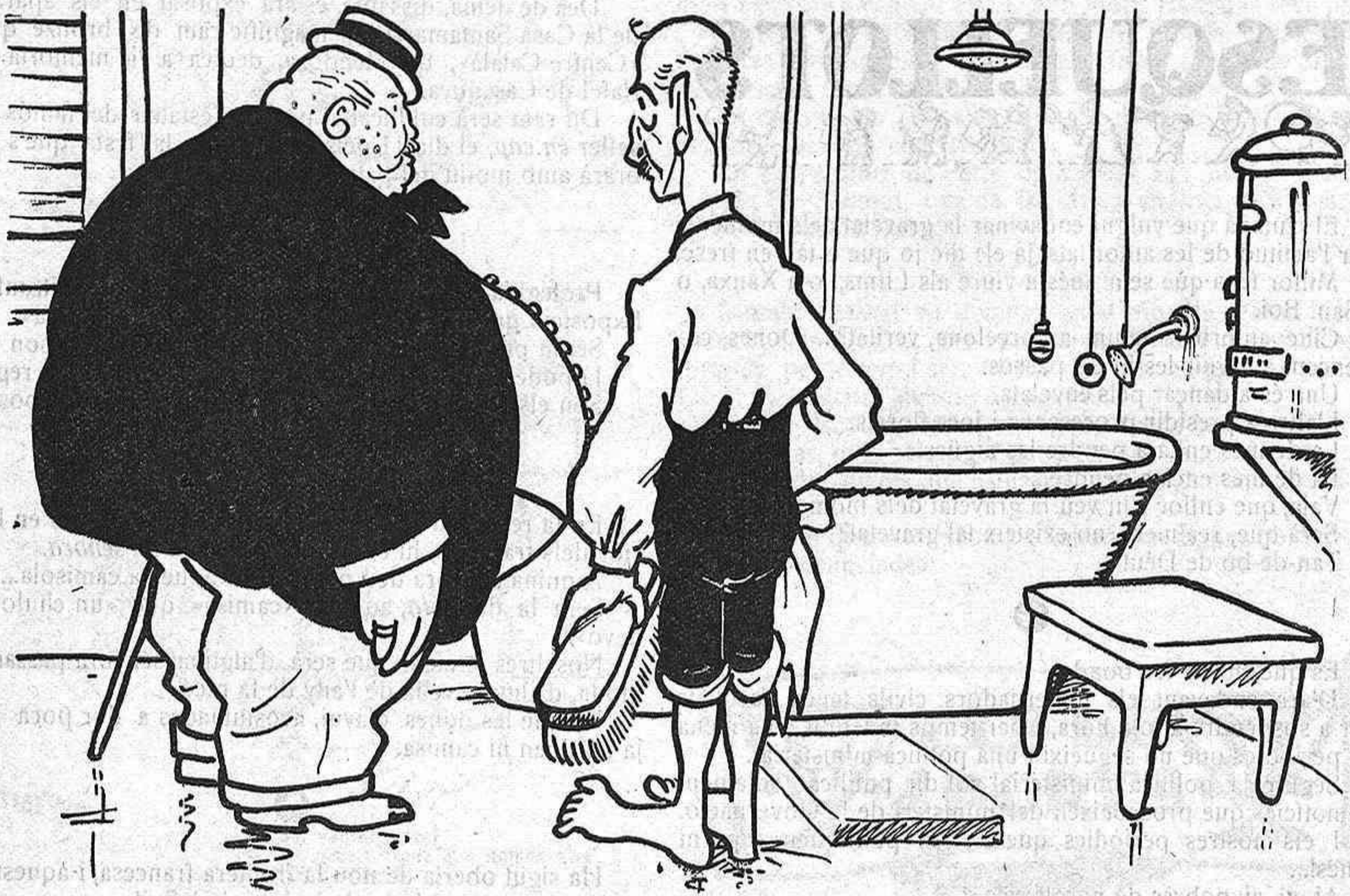
Ha sigut oberta de nou la frontera francesa, i aquesta vegada, segons sembla, amb caràcter indefinit.

Això vol dir, senzillament, que les notícies del front francès són immillorables.

De lo qual ens en alegrem.

- Apa, que és la polka de l'ofensiva!...

—Hi vol més aigua freda o més aigua calenta?
—Més banyera, hi voldria.

Coses del meu diari:

«Ayer, en la calle de Pelayo, chocaron un tranvía y un coche de *La Catalana*.»

L'endemà:

«Ayer, en la calle de Pelayo, chocaron un tranvía y un coche de *La Tatarsal*.»

Sempre al carrer de Pelai!

No els xoca tanta xocamenta?

Tan mateix sembla que el Comissariat d'En Ventosa s'ha transformat en Ministeri.

Els espanyols, d'aquesta feta, podem estar tranquils.

Un ministeri més?

S'ha acabat la misèria!

Quan menys s'haurà acabat pels que suquin en la cartera.

Llegeixo:

«Esta tarde, bajo lá presidencia del Gobernador, se reunirá la Junta de Subsistencias.»

Avui se reuneixen?

Quin article de primera necessitat se pujarà de preu, demà?

En Palaudaries ha llogat un cotxe a l'objecte d'arribar al Círcol a bona hora. El penco no corre gota.

A l'hora de pagar, pregunta En Palaudaries al cotxer:

—Quant de temps haveu invertit en la carrera?

—Una hora i mitja.

—Està bé, però permeteu-me que us dongui un consell: una altra vegada enganxeu el vostre rellotge als braços del cotxe i fiqueu-vos el cavall a la butxaca de l'ermilla.

ACUDITS

Una declaració enginyosa:

—Jo no puc sofrir aqueixes bodes de tants convidats. El dia que'm casi no voldré a la meva boda més que tres persones: el capellà la núvia i jo.

—I a mi no m'hi convidarà?... Això és una descortesia.

—Bé, ja miraré que vostè sigui una de les tres persones.

Un soldat atravesava un tros de campament pel qual s'ha prohibit el pas.

—Ei!...—li crida el centinella—¿Que no sabeu que per aquí no's passa?

—Jo sí, que puc passar, perquè porto una ordre verbal del coronel.

—Una ordre verbal?... Veiam, ensenyeu-me-la.

A les deu de la nit arriba el marit a casa seva.

Lo primer que fa és excusar-se a la seva dona per haver fet tard a sopar.

—Dispensa'm, noia, però... ja veuràs... els negocis...

—No t'expliquis més.

—T'ho juro. Ja saps que jo no't puc enganyar.

—Amb això tens raó. Diguis lo que vulguis, tu no'm pots enganyar.

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELÉFONO 4115

Nueva legislación del timbre

Ley de 5 de agosto de 1918

Un tomo tela

Pesetas 250

DICCIONARI CATALÀ-CASTELLÀ & CASTELLÀ-CATALÀ

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom tela

Pessetes 10

LLETRES CATALANES VERS I PROSA

Sel·lecció de treballs d'autors antics i moderns
per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo tela

Pessetes 3

DICCIONARI ORTOGRAFIC

Precedit d'una explicació de l'ortografia catalana segons el sistema de l'Institut d'Estudis Catalans

Redactat sota la direcció de
P. F A B R A

Un tomo

Pessetes 6

Gramàtica elemental DE LA Llengua Catalana

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo tela

Pessetes 3

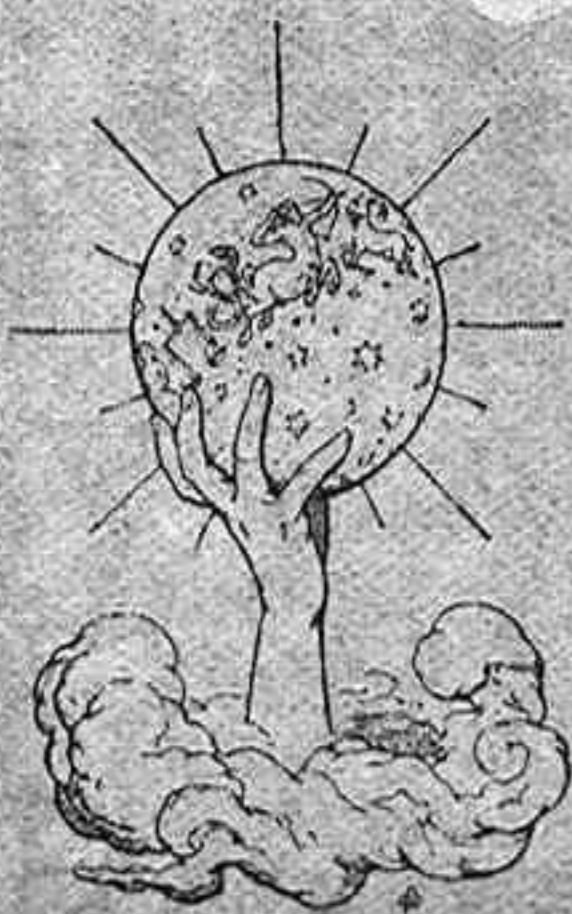
EN PRENSA

EN PRENSA

El Año en la mano

Almanaque - Enciclopedia de la vida práctica

para 1919

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL DIBUIXANT SATÍRIC A LA CENSURA

—Feu lo que volguen de mí!..